

**STANOWISKO
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA**

z dnia 7 lutego 2008 r.

w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw.

Projektowane zmiany dotyczą przepisów wprowadzonych do Kodeksu postępowania cywilnego na przestrzeni 2006 – 2007 roku, co budzi niepokój z punktu widzenia stabilności prawa. Zważywszy jednak, że zamierzona nowelizacja stanowi uzupełnienie dokonanego przeobrażenia regulacji prawnej procesu cywilnego i zbliżenie jego modelu do postępowania kontradyktoryjnego, Krajowa Rada Sądownictwa co do zasady pozytywnie odnosi się co do kierunku proponowanych zmian z uwagami zgłoszonymi poniżej:

1. Odformalizowanie czynności procesowych (art. 1 pkt 9 projektu)

Artykuł 129 kpc w dotychczasowym brzmieniu zmierzał do zapewnienia przeciwnikowi strony – w tym przepisie wskazanej – zapoznania się z oryginałem tego dokumentu i to jeszcze przed rozprawą. Złożenie tego dokumentu właśnie przed rozprawą, pozwala na wyjaśnienie ewentualnych zarzutów lub wątpliwości na rozprawie. Z reguły bowiem chodzi tutaj o następujące dokumenty, jak: umowy kredytowe z załącznikami, weksle i чеки. Są one ze swej istoty sporządzane z udziałem właśnie przeciwnika, który jest obeznany z treścią dokumentu, okolicznościach jego sporządzenia i jego ewentualnych wadliwościach, które we wstępnej fazie postępowania nie zostały dostrzeżone przez przewodniczącego. Nadanie brzmienia art. 129 zdanie drugie „jednakże na żądanie sądu lub przeciwnika jest obowiązana złożyć oryginał dokumentu lub jego urzędowy poświadczony odpis w sądzie jeszcze przed rozprawą” – może przyspieszyć postępowanie i usunie podnoszoną niekiedy sprzeczność art. 129 kpc z art. 250 § 2 kpc. Może wywrzeć korzystny wpływ na sprawność postępowania. Dlatego Krajowa Rada Sądownictwa pozytywnie ocenia zmianę zaproponowaną w art. 1 pkt 9 projektu.

2. Koncentracja i uporządkowanie przepisów dotyczących braków formalnych i fiskalnych (art.1 pkt 10, 11 i 12 projektu)

Decyzja procesowa w przedmiocie wezwania powinna zapaść w formie zarządzenia, które stanowi podstawę do podjęcia czynności wykonawczych w formie wezwania z wykorzystaniem odpowiedniego druku. Projektowany art. 130 § 1 kpc, podobnie jak dotychczas obowiązujący art. 130 § 1 i 130¹ § 1¹, posługuje się pewnym skrótem myślowym.

Zarządzenie o zwrocie pozwu, na które przysługuje zażalenie (art. 394 § 1 pkt 1 kpc), swoją treścią i skutkami jest zbliżone do postanowienia (art. 362). Wymaga uzasadnienia nawiązującego do treści decyzji przewodniczącego, podjętej w trybie art. 130 § 1 określającej i „wytykającej” „niezachowanie warunków formalnych” oraz wskazującej na konieczność dokonania poprawek i uzupełnień wraz ze stosownym pouczeniem. W razie wniesienia zażalenia, konfrontacja treści obu tych zarządzeń, sposobu ich wykonania, umożliwi sądowi drugiej instancji weryfikację podjętej decyzji i ustosunkowanie się do argumentacji zwalczającej poprawność postępowania naprawczego. Wydaje się uzasadnionym wniosek aby wyraźnie poddać zarządzenie o zwrocie pisma kontroli instancyjnej, przewidując możliwość zażalenia. Zwrot każdego pisma jest bowiem najsilniejszą sankcją, jaką przepisy o postępowaniu cywilnym przewidują do czynności procesowej polegającej na sporządzeniu i złożeniu pisma. Pismo takie nie wywołuje bowiem przewidzianych prawem skutków. Reprezentowany jest bowiem pogląd, że zażalenie przysługuje zarówno na postanowienia jak i zarządzenia przewodniczącego, ale tylko te, które dotyczą enumeratywnie wskazanych przedmiotów (art. 394 § 1 pkt 1 - 11). Dowodzi się, że zarządzenie przewodniczącego o zwrocie pisma procesowego, nawet jeżeli jest zarządzeniem kończącym postępowanie w sprawie nie podlega zaskarżeniu w drodze zażalenia (chyba, że wynika to z katalogu przewidzianego w art. 394 § 1 pkt 1-11). Odesłanie z art. 362 kpc traktowane jest jako dotyczące wyłącznie kwestii proceduralnych a nie przesłanek dopuszczalności zażalenia (por. np. B. Bładowski: glosa do orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 25 września 1998 roku, III CKN 785/98 – OSP 1999, nr 6, poz. 112). Także Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 28 lipca 1998 roku, II CKN 884/97 (OSNC 1999, nr 2, poz. 34) stwierdził, że przysługuje zażalenie na postanowienie przewodniczącego o zwrocie wniosku o przywrócenie terminu do złożenia zarzutów od nakazu zapłaty.

Ponadto Krajowa Rada Sądownictwa zwraca uwagę, że pozostawiony w dotychczasowym brzmieniu art. 130¹ § 3 zawiera błędne odesłanie do uchylonego § 1 tego artykułu. Natomiast Kodeks postępowania cywilnego pozbawiony jest regulacji dotyczącej

pism wnoszonych na elektronicznych nośnikach informatycznych nawet w odniesieniu do momentu wniesienia do sądu pisma złożonego w postaci elektronicznej (art. 165 § 2 kpc). Regulacja art. 130¹ nie zawiera odesłania do art. 130 § 2 kpc a wobec braku własnego unormowania wyłączona jest możliwość skutecznego ponownego wniesienia formularza z zachowaniem skutków z daty pierwotnego jego złożenia. Trudno dostrzec uzasadnienie dla tego rodzaju zróżnicowania.

Nadto istnieje – zdaniem Krajowej Rady Sądownictwa – sposobność usunięcia poważnych wątpliwości interpretacyjnych na tle art. 505³ § 2 zdanie drugie kpc odsyłającego do stosowania art. 130¹ kpc. Na rodzące się zapytanie, które z postanowień art. 130¹ kpc ma stosować przewodniczący, poza zarządzeniem zwrotu pozwu, w literaturze przedmiotu udzielane są krańcowo odmienne odpowiedzi.

Omawiany przepis art. 130¹ kpc stanowi, że przewodniczący wzywając stronę do poprawienia lub uzupełnienia wniesionego pisma przesyła stronie złożone przez nią pismo. Niewątpliwie ułatwia to stronie wykonanie kierowanego do niej wezwania, jednakże może rodzić trudności lub niedogodności dla sądu, w sytuacji, gdy powód nie uzupełni pisma i nie prześle go do sądu. Skoro pisma nie ma w sądzie, nie istnieją podstawy do jego zwrotu. W razie, gdy strona nie zwróciła pozwu, a wniosła zażalenie, utrudniona jest możliwość weryfikacji dotychczas dokonanych czynności. Nałożenie na sąd obowiązku wykonania kserokopii byłoby dodatkowym obciążeniem sądów. Celowe byłoby wprowadzenie do ustawy postanowienia stwierdzającego, że doręczenie stronie odpisu zarządzenia przewodniczącego o zwrocie pozwu jest równoznaczne z jego dokonaniem już uprzednio zwrotem. Także w sytuacji opisanej w projektowym art. 130^{2a} § 1 (art. 1 pkt 12 projektu) przewodniczący oczekując na (pozytywną) reakcję strony (§ 2 tego artykułu) nie powinien zwracać samego pisma, co nastąpi dopiero po upływie terminu o którym mowa w art. 130^{2a} § 2. Jednakże przepis art. 130^{2a} § 1 i art. 511 § 1 in fine mają w tym względzie kategorię brzmienia. W sformułowaniu § 3 art. 130^{2a} „...oraz wskazanie skutków ponownego wniesienia pisma”, chodzi o wskazanie skutków uiszczenia opłaty w terminie przewidzianym w § 2. Bardziej czytelna byłaby redakcja § 3 w brzmieniu „Zarządzenie o zwrocie pisma powinno zawierać określenie wysokości należnej opłaty oraz zawierać pouczenie (informację) o treści § 2.

Materia z dotychczas obowiązującego art. 130² kpc została uregulowana w projektowanych art. 130² i 130^{2a}. Dotychczas obowiązujący art. 130² w zw. z art. 494 § 1 stanowił przedmiot wypowiedzi Trybunału Konstytucyjnego w wyroku z dnia 20 grudnia

2007 roku, sygn. akt P 39/06 (Dz.U. z dnia 29 grudnia 2007 roku, Nr 247, poz.1845), którego uzasadnienie jest zaadresowane do prawodawcy.

3. *Dyscyplinowanie uczestników postępowania oraz powszechny obowiązek wykonywania poleceń wydawanych przez Sąd (art. 1 pkt 1 i 6 projektu).*

Artykuł 6¹ kpc wymaga doprecyzowania. Realizacja tak ogólnie sformułowanego przepisu sprzyja uwikłaniu sądu w zbędne spory z innymi organami państwa. Krajowa Rada Sądownictwa krytycznie ocenia rozwiązanie w zaproponowanym brzmieniu.

Ponadto Krajowa Rada Sądownictwa zwraca uwagę, że rozwiązanie proponowane w art. 1 pkt 6 projektu jest zbyt szerokie. W art. 96¹ kpc należałoby pozostawić jedynie możliwość sygnalizacji w razie rażącego naruszenia przez pełnomocnika jego obowiązków.

Krajowa Rada Sądownictwa popiera proponowane rozwiązania związane z odciążeniem sędziów (przewodniczących) przez nadanie uprawnień asystentom sędziów. Powinny one znaleźć odzwierciedlenie także w art. 47¹ kpc dotyczącym referendarzy.

Poza tym Krajowa Rada Sądownictwa zauważa, że przedstawiony do zaopiniowania projekt ustawy w znacznym stopniu jest zbliżony do opiniowanego już przez Radę projektu ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw przygotowanych przez Ministra Sprawiedliwości w lipcu 2006 r., do którego Rada przedstawiła stanowisko z dnia 20 lipca 2006 r.